

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan kokous

Aika Keskiviikko 8.5.2019 klo 9.00-10.46

Paikka Kela, Päätaloa, Lounashuone, 5. krs.

Osallistajat Valtioneuvoston apulaiscontroller Esko Mustonen, valtiovarain controller -toiminto (puheenjohtaja)
Neuvotteleva virkamies Heli Iirola, valtiovarain controller -toiminto (varapuheenjohtaja)
Talousjohtaja Risto Hakoila, ulkoministeriö
Tarkastusjohtaja Kaisa Sistonen, oikeusministeriö
Turvallisuspäällikkö Kari Santalahti, sisäministeriö
Talousjohtaja Kristiina Olsson, puolustusministeriö
Neuvotteleva virkamies Juha Halonen, valtiovarainministeriö
Tarkastusneuvos Sari Korpimies, opetus- ja kulttuuriministeriö
Johtava asiantuntija Riitta Pirhonen, liikenne- ja viestintäministeriö
Johtaja Antti Joensuu, työ- ja elinkeinoministeriö
Talouspäällikkö Timo Jaakkola, ympäristöministeriö
Apulaisjohtaja Väinö Viherkoski, valtiontalouden tarkastusvirasto
Apulaisjohtaja Tanja Wistbacka, Valtiokonttori
Johtaja riskienhallinnan asiantuntija Heikki Launiemi, Kela
Johtava asiantuntija, VAHTI-pääsihteeri Kimmo Rousku, Väestörekisterikeskus / VAHTI (Aku Hilveen sijaisena)

Neuvotteleva virkamies Mikko Saarinen, valtiovarain controller -toiminto, sihteeri

Kutsuttuina asiantuntijoina

Pääjohtaja Elli Aaltonen, Kela
Johdon tukiyksikön johtaja Heli Korhola, Kela
Talousjohtaja Kai Ollikainen, Kela
Sisäisen tarkastuksen päällikkö Eeva Uusi-Autti

Poissa Toimialajohtaja Aino Jalonen, valtioneuvoston kanslia
Talousylitarkastaja Tuuli Raatikainen, maa- ja metsätalousministeriö
Talousjohtaja Mikko Staff, sosiaali- ja terveysministeriö

1 Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Hyväksyttiin kokouksen asialista.

2 Edellisten kahden kokouksen pöytäkirjojen hyväksyminen (liitteet 1a ja 1b)

Päätös: Hyväksyttiin kahden edellisen kokouksen pöytäkirjat.

3 Valvonta ja riskienhallinta Kelassa

Pääjohtaja Elli Aaltonen, johdon tukiyksikön johtaja Heli Korhola, talousjohtaja Kai Ollikainen, sisäisen tarkastuksen päällikkö Eeva Uusi-Autti ja johtava riskienhallinnan asiantuntija Heikki Launiemi Kelasta esittelivät valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä Kelassa.

Kela maksaa vuosittain noin 15 miljardin edestä rahaa etuuksina ja toimii tällä hetkellä 161 asiakaspalvelupisteen verkolla koko Suomen alueella. Henkilöstöä Kelalla oli vuoden 2018 lopussa noin 7 700 ja asiointikäyntejä palvelupisteisiin vuositasona noin 2,4 miljoonaa. Oma asiakaspalvelupisteverkko pienenee koko ajan digitaalisten ratkaisujen ja julkishallinnon yhteisten asiointiratkaisujen osuuden kasvaessa. Verkkopalvelun osuus kaikista hakemuksista on tällä hetkellä 69 prosenttia. Viime vuosien suurin toimintaan vaikuttanut muutos on ollut perustoimeentulotuen siirto kunnilta Kelalle, mikä vaikutti koko organisaatioon monesta eri näkökulmasta.

Riskienhallintaa toteutetaan Kelassa kolmen puolustuslinjan rakenteella. Ensimmäinen puolustuslinja tunnistaa ja omistaa riskit sekä vastaa niiden hallintatoimenpiteistä ja sisäisestä valvonnasta. Toinen puolustuslinja koordinoi, arvioi, seuraa ja ohjeistaa, varmistaa riskienhallinnan ja strategisten tavoitteiden yhteyden sekä varmistaa 1. linjan toimivuuden. Kolmas puolustuslinja (sisäinen tarkastus) toteuttaa riippumattomia arviointia sekä raportoi ensimmäisen ja toisen puolustuslinjan toimivuudesta. Ylimpänä toimintaa ja hallintoa valvovana elimenä toimii Kelan valtuutetut, joita on 12 ja jotka eduskunta valitsee. Valtuutettujen tehtävänä on määrätä hallituksen jäsenet ja heidän tehtävänsä, valita tarpeellinen määrä tilintarkastajia ja varatilintarkastajia, vahvistaa hallituksen esityksestä Kelan tilinpäätöksen perusteet, vahvistaa Kelan tilinpäätös ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle sekä antaa vuosittain toiminnastaan kertomus eduskunnalle. Lisäksi valtuutetut voivat tarvittaessa määrätä tarkastuksia, vaatia selvityksiä sekä ryhtyä toimenpiteisiin Kelan johtajan tai hallituksen jäsenen virkavirheen johdosta.

Kelan sisäisen tarkastuksen muodostavat sisäisen tarkastuksen päällikkö ja toiminnan edellyttämä määrä sisäisiä tarkastajia, tällä hetkellä yhteensä 5 henkeä. Sisäinen tarkastus toimii suoraan pääjohtajan alaisuudessa ja tekee vuosittain 12 isompaa tarkastusta. Tarkastusten kohdistamista ohjaa vuosittainen suunnitelma, joka on sidottu tiiviisti tunnistettuihin riskeihin.

Käytiin esittelyn pohjalta keskustelua. Todettiin, että Kelassa toiminnan ja johdon käsitystä riskeistä nivotaan käytännössä yhteen myös kuukausittain ja neljännesvuosittain tuotettavalla tilannekuvalla, jonka tuottamisessa tulosyksiköiden analyytikot ovat keskeisessä roolissa. Tällä menettelyllä pyritään siihen, että riskienhallinta olisi aidosti käytännöllinen ja joka-päiväinen osa toimintaa ja johtamista. Etuuspuolella käydään lisäksi vielä erittäin tarkasti läpi välittäjäpankkien kanssa kaikki poikkeamat tapaustasolla.

Päätös: Todettiin tiedoksi. Asiakohdan esitysmateriaali viedään neuvottelukunnan Tiimerityötilaan kyseisen kokouksen kansioon.

4 Riskienhallinnan kysely tulosohjattaville virastoille (liitteet 2a-2d)

Esko Mustonen ja Mikko Saarinen esittelivät luonnosta kyselyksi ja kyselyn toteuttamisen tapaa. Kysely on valmisteltu Suomen Riskienhallintayhdistys ry:n (SRHY) vuonna 2018 jäse-

nilleen (yrityksille) lähettämän kyselyn pohjalta. Yhdistyksen edustajat ovat toimineet konsultteina kyselyn laadinnassa. Kyselyä on valmisteltu 8.3. neuvottelukunnan kokouksessa sovittujen periaatteiden mukaisesti. Kysymysten muokkauksessa on pyritty siihen, että ne soveltuisivat ja olisivat relevantteja julkisen hallinnon toimintaympäristön näkökulmasta, mutta samalla mahdollisuuksien mukaan säilytettäisiin vertailtavuus SRHY:n aiemmin yrityksille tekemään kyselyyn. Lisäksi kysymysten määrä on pyritty pitämään mahdollisimman pienenä hyvän vastausprosentin varmistamiseksi. Kysely on suunniteltu lähetettäväksi oheisen jakelulistan mukaisesti tulosohjatuille virastoille. Ministeriöiden tulee tarkistaa lähetyslista ja tarvittaessa muokata sitä.

Käytiin keskustelua kyselyn sisällöstä ja toteuttamistavasta. Kyselyn kysymykset ja sisällön kokonaisuus todettiin hyvin mietityiksi ja kysymysten määrä sekä kyselystä aiheutuva työ-määrä kohtuulliseksi. Kysymyksen kolme (riskienhallinnan prosessi) todettiin kuitenkin vielä edellyttävän uudelleenmuotoilua, jotta riskienhallinnan integrointi osaksi toimintaa tulee myös kysymyksenasettelussa näkyviin. Keskustelun pohjalta todettiin lisäksi, että

- kysely osoitetaan kullekin virastolle (viraston johdolle) ja lähetetään virastojen kirjaimoihin;
- VM/VVC vastaa kyselyn jakelusta ja vastaa siihen liittyviin kysymyksiin;
- VM/VVC myös laatii kyselyn tuloksista raportin neuvottelukunnan kokouksessa käsiteltäväksi;
- kysely lähetetään tulosohjattujen virastojen lisäksi myös rahastoille ja liikelaitoksille,
- kysely toteutetaan sähköisesti webropolilla ja on mahdollista tallentaa kesken vastaamisen sekä lähettää eteenpäin organisaatiossa sähköpostitse;
- kyselysaatteen mukana toimitetaan kyselypohja word-muodossa vastaajien käyttöön sekä kyselyn jakelulista tiedoksi;
- kyselyyn voi vastata myös word-pohjan täyttämällä ja toimittamalla sen VM/VVC:lle sähköpostitse;
- tavoitteena on lähettää kysely vastaajille toukokuun aikana ja vastausaikaa annetaan kesäkuun loppuun.

Mahdolliset kommentit kyselyn sisältöön ml. täydennykset ja muutokset kyselyn jakelulistaan sovittiin toimitettavaksi Mikko Saariselle viimeistään torstain 16.5. aikana.

Päätös: Päätettiin viimeistellä kysely ja lähettää se vastaajille edellä todetut asiat huomioon.

5 VTV:n alustavat havainnot tilinpäätöksistä ja toimintakertomuksista

Apulaisjohtaja Väinö Viherkoski Valtiontalouden tarkastusvirastosta kertoi alustavista havainnoista. Huomautusten ja kielteisten laillisuuskannanottojen määrä on pienentynyt nimenomaan talousarvion noudattamisen osalta. Tarkastamisessa sovellettu linja ei sinänsä ole muuttunut, eli kontrollit ovat parantuneet, missä näkyy Valtiokonttorin ja Palkeiden tekemä työ sekä keskitetyistä järjestelmistä saatava hyöty. Tilanne muistuttaa tässä mielessä nykyisin yrityssektoria.

Huomautuksen paikoista erottuvat viime vuoden osalta erityislaatuiset ja poikkeavat tapahtumat ja järjestelyt, joista voidaan mainita Nesteen osakkeiden siirto Vake Oy:lle sekä Liikenteen ohjausyhtiöön tehty omaisuuden siirto. Valtiokonttorin kanssa on käyty näistä varsin paljon keskustelua ja kuluvan vuoden aikana on varmastikin tarpeen käydä läpi yhteisesti yhtenäiset liikekirjanpidon käytännöt. Toisena teemana erottuvat muutamat isot ja olennaiset informaatiovirheet. Näitä voitaisiin välttää hyvin pitkälle yksinkertaisesti siten, että kirjanpito-yksikön talousjohtaja käy tilinpäätöksen kunnolla ja analyttisesti läpi ja tarkistaa, puuttuuko jotain oleellista.

VTV on muuttanut organisaatiotaan 1.4.2019 alkaen jakautuen vaikuttavuusalueisiin. Tilintarkastusta tehdään kaikilla vaikuttavuusalueilla. Pääsääntöisesti vuonna 2019 tilintarkas-

tusta tehdään tiedonhallinta –vaikuttavuusalueella. Kuluvin vuoden aikana tullaan kiertämään virastokenttää aika paljon kysyen erityisesti, mikä on kirjanpitoyksikkökohtaisen tiedon tarve. Muutos on vireillä kohti konsernilähtöistä ajattelua. Jatkossa on mahdollista, että yksinkertaisimpien, pienimpien kirjanpitoyksiköiden tilintarkastus voidaan tehdä kokonaan tietokoneavusteisesti

Päätös: Todettiin tiedoksi.

6 Sisäisen tarkastuksen jaoston ajankohtaiset asiat

Neuvotteleva virkamies Heli Irola valtiovarainministeriöstä kertoi jaoston työn etenemisestä. Jaoston asettamista alaryhmistä toisen työ alkaa olla valmis ja sitä käydään ensi viikolla läpi. HAUSista Salmela on tulossa jaostoon kertomaan CAFista. Viime kokouksessa 8.3. esitellyn toimintasuunnitelman mukaan tullaan näillä näkymin etenemään.

Päätös: Todettiin tiedoksi.

7 Mahdolliset muut asiat

Todettiin seuraavat asiat tiedoksi:

- päivitetty kokoussuunnitelma (liite 3)
- Neuvottelukunnan kokoonpanon muutospäätös (liite 4)

8 Seuraavat kokoukset

- Kokous 4/2019 16.9.2019, klo 12.00-14.00 (VM:ssä)
- Kokous 5/2019 28.11.2019, klo 12.00-14.00 (VM:ssä)

9 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.46.

Mikko Saarinen

Liitteet

Liite 1a Ptk_1_2018-12-10_luonnos
 Liite 1b Ptk_2_2019-03-08_luonnos
 Liite 2a Riskienhallintakysely virastoille_saate
 Liite 2b Riskienhallintakysely virastoille_kyselyluonnos
 Liite 2c Yrityksille tehty riskienhallintakysely vertailua varten
 Liite 2d Riskienhallintakyselyn jakelulista
 Liite 3 Päivitetty kokoussuunnitelma